

מתיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת חיים של תורה - לובלין פניה"ק ירושלים ת"ו
בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאזעו שליט"א
תלמידו של מו"ר פוסק הדור בעל "שבת הלוי" זצוק"ל

◆ משיחורנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

אל תתן ליצר להטעות אותך

אין כמו עין טובה

אָלָא ילְמִידוּ מַרְבֵּי אֲלֵעָזָר בֶּן הוֹרְקָנוּס שְׁהִיָּה פָּנֵעַ לַחֲכָמִים וְכֵּה זָכָה לְמַעֲלוֹת עֲצוּמוֹת בַּתּוֹרָה וְזָכָה לְהַאֲרִי אֶת עֵינָיו וְיִשְׂרָאֵל וְזָכָה לְתַלְמִיד הַגָּדוֹל - רַבִּי עֲקִיבָא. וְרַבִּי אֲלֵעָזָר מִדְּתוֹ הֵיטָב עֵין טוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁהִמְלִיץ לִפְנֵי רַבּוֹ עַל מִדַּת הָעֵין טוֹבָה שֶׁהִיא הַמַּדָּה שֶׁצָּרִיף הָאֵדָם לְדַבֵּק בָּהּ כְּדֵי שֶׁיִּפְגַּס בָּהּ לְעוֹלָם הַבָּא (אדר"נ יד ה), וְעֵין טוֹבָה מַעֲדִיָּה עַל עֲנָוָה וְהַקְנָעָה שֶׁצָּאֵדָם שְׂרוּצָה בְּטוֹבָתוֹ שֶׁל חֲבֵרָיו.

וּמִדְּתוֹ שֶׁל רַבִּי אֲלֵעָזָר בֶּן עֲרָךְ הֵיטָב לֵב טוֹב, וְלֵב הַיָּנוּ שֶׁכָּל יָקָמוֹ שֶׁצָּאֵדָמוֹ: "רְבוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ" וּבְהִקְרַח הַפְּנֵה לְשֶׁכֶל, שֶׁהִי מַחֲשָׁבוֹת הֵן בַּפִּיחַ וְלֹא בַלֵּב! הֵינּוּ שְׁלֹרְבֵי אֲלֵעָזָר בֶּן עֲרָךְ הֵיטָב דַּעַת גְּדוֹלָה בַּתּוֹרָה, וְכִמוֹ שֶׁשִּׁפְּחוּ רַבּוֹ יוֹחֲנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁהוּא 'מַעֲיָן הַמַּתְגַּבֵּר' - לְבוֹ רַחֵב וּמוֹסִיף לְפַלְּלוֹ וְסִבְרוֹת מִדְּעוֹתָ (בַּבְּתָּא ב ח ר"ע"ב פס), וְזֶה לֹא עֲמִיד לֹא לְהַצִּילוֹ מִלְּהַפְסִיד אֶת תּוֹרָתוֹ, וְאֵלּוּ הָעֵין טוֹבָה שֶׁל רַבִּי אֲלֵעָזָר בֶּן הוֹרְקָנוּס עֲמִידָה לוֹ לְזָכוֹת בְּמַעֲלוֹת הַתּוֹרָה.

שפלותם היא גדלתם

וְרַבִּי אֲלֵעָזָר בֶּן הוֹרְקָנוּס הָיָה בַּעַל עֲנָוָה וְשַׁפְלוּת גְּדוֹלָה, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁנִּדְּמָה לְחֹשֶׁב שֶׁתִּמְנָא גְּדוֹל כְּמוֹתוֹ בְּנוֹדָא הָיָה אֲדָם מְכַבֵּד וְיַעַל שְׂרָרָה גְּדוֹלָה, אֲלָא הַהֶפֶךְ הוּא הַכָּבוֹד, שֶׁחַ"ל (אדר"נ יג) מְסַפֵּרִים לָנוּ עַלֵי שֶׁהוּא הִסְפִּים לְיוֹתֵר עַל כָּל הַעֲשִׂירוֹת וְהַנְּכָסִים שֶׁל אֲבִיו וְהֵלַךְ בַּשְּׁפָלוּת לְקַבֵּל תּוֹרָה מִפִּי רַבִּי יוֹחֲנָן בֶּן זַכַּאי, וְכֵּן גַּם רַבּוֹ רַבִּי יוֹחֲנָן בְּעֲצוּמֵהּ הֵיטָב עֵינוֹ וְשִׁפְלָה, וְגַם רַבִּי עֲקִיבָא תַלְמִידוֹ, גַּם הוּא הָיָה עֵינוֹ וְשִׁפְלָה, וְכָל יָמָיו חִיֵּיהֶם שֶׁל הַצִּדִּיקִים שֶׁמֵּהֶם יֵצְאָה תּוֹרָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, הֵם חַיִּי בְּהַכְנָעָה, בְּעֲנָוָה וּבִיְרֻאָה לִפְנֵי ה', וְכֵּן גַּם יֵצְאוּ מִן הָעוֹלָם בְּאַחֲרִית יְמֵיהֶם, עִם יְרֵאת ה' גְּדוֹלָה.

וְלֹא כְּמוֹ דְרָךְ הָעוֹלָם, שֶׁאֲדָם רוּצָה שֶׁיִּכְבְּדוּ אוֹתוֹ וְאִינוֹ מְסָגֵל לְשִׁמְעַ דְּבַרֵּי מוֹסֵר וְתוֹכְהָה, אֲלָא תַלְמִיד חָכָם עוֹבֵד ה' שֶׁמֵּהם לְשִׁמְעַ דְּבַרֵּי מוֹסֵר וְתוֹכְהָה, כִּי אִם אֲדָם אִינוֹ שׁוֹמֵעַ דְּבַרֵּי מוֹסֵר וְתוֹכְהָה, הוּא עֲלוֹל לְטַעוֹת מֵאֵד מֵאֵד.

מתיקות הניסים

== מכתבים למערכת ==

החרבן והגאולה ברוחניות ובגשמיות

בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה סָבִי שִׁיחִיָּה עֵבֶר נִתּוּחַ לֵב וְהִיָּה מְאֻשְׁפוֹ בְּבֵית הַחוּלִים הַדְּסָה עֵין כָּרָם שְׁבִירוֹשָׁלַיִם, לְפִי מָה שֶׁהִמְשַׁפְּחָה קִבְּעו, הֵייתִי צָרִיף לְהֵיטָב הָרֵאשׁוֹן אֲאֵלוּ בְּמִשְׁמַרְתָּ, מִיּוֹם שְׁלִישִׁי בְּצִהָרִים וְעַד לְמַחֲרָת בִּבְרָךְ. לְהַשְׁגַּעֲתִי לְבֵית הַחוּלִים, הָרוֹפְאִים אֲמָרוּ לִי שֶׁסָּבִי שׁוֹכֵב מְרַדֵּם לִפְנֵי הַנִּתּוּחַ, לְכִי הַתְּמַלֵּא פִּחַד אִיךְ סָבִי יַעֲבֵר אֶת הַנִּתּוּחַ, וּמִצַּב רֹחִי הַדְּרִידֵי הַרְגָּשְׁתִּי מִר מֵאֵד בֵּין כְּתָלֵי בֵּית הַחוּלִים הַעֲצוּבִים.

הַתִּישְׁבִּיתִי בְּאַחַד מִסַּפְסְלֵי הַהִמַּתְנָה וְקָרָאתִי תְהִלִּים, אֲמַרְתִּי אֶת הַדְּבָרִים שֶׁאֲמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּזִמְנֵים הַקְּשִׁים שְׁלוֹ, שֶׁחֲזַק אֶת רוּחוֹ וְאָמַר לְנַפְשׁוֹ: "הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדְנִי שְׁנוּעַת פְּנֵי וְאֵלֶיךָ", הַרְגָּשְׁתִּי שֶׁכַּעַת אֲנִי מְרַגֵּשׁ מֵעֵין מָה שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ הַרְגִישׁ וְדַמְעוֹת הַחֵלֹל לָזָל מֵעֵינָיו.

מִמוֹלֵי יֵשֵׁב יְהוּדִי מְבָרָךְ עִם אִינְפוֹרְמָה שֶׁחוּזוֹתוֹ כִּשְׁל מִי שֶׁאִינוֹ שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמַעֲשׂוֹת, כִּשְׁהוּא רָאָה אוֹתִי מְנַגֵּב אֶת הָעֵינַיִם מִדְּמַעוֹת, הוּא פָּנָה אֵלַי: סְלִיחָה, אַתָּה יָכוֹל אוֹלֵי לְשַׁתֵּף אוֹתִי בַּצַּעַר שֶׁלָּךְ? בְּהַתְחַלָּה הַעֲדַפְתִּי שְׁלֵא לְפַתַּח אֶתוֹ בְּשִׂיחָה וְלָכֵן עֲנִיתִי לוֹ: לֹא, תוֹרָה, הַכֵּל בְּסֵדֶר.

אֲכָל לֹא כְּמוֹ שֶׁחֲשַׁבְתִּי, הֵיחֲדִי הָזָה קָם, מִשְׁךְ אֶת הָאִינְפוֹרְמָה וְהִתְיַשְׁבֵּב יוֹתֵר קְרוֹב אֵלַי, וְאָמַר לִי: אֲנִי לֹא סוֹתֵם הַתְּעַנְיָתִי בְּשִׁלּוּמָךְ אֲנִי מִבְּיוֹ שֵׁשׁ לָךְ כָּאֵן קְרוֹב מִשְׁפָּחָה חוֹלָה, וְלָכֵן אֲנִי רוּצָה לְסַפֵּר לָךְ מִשְׁהָה הַבְּסִתִּי בְּפָנַי שְׁלו וְהוּא הַחֵל לְסַפֵּר:

שְׁמִי יְהוֹשֻׁעַ, אֲנִי בֶן שְׁמוֹנִים וְשִׁמּוֹנָה, נוֹלַדְתִּי בְּפוֹלִין, כִּשְׁפָרָה מְלַחֲמַת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה, הַנְּאֻצִּים הָאֲרוּרִים לְקַחוּ אוֹתִי יַחַד עִם שְׁלֹשֶׁת אֲחָי וְשִׁתִּי וְאֲחִיוֹתַי לְ"מַחֲנוֹת הָעֵבֵדוּת", וּבְשִׁלְבֵי הָרֵאשׁוֹנִים לְשִׁתּוֹנוֹ שֶׁם נִתְקַוָּה אוֹתִי מְהוּרֵי וּמִשְׁפָּחָתִי, אֲנִי הֵייתִי אֶן אוֹ בֶן חֲמֵשׁ וְאֲנִי זוֹכֵר הֵיטָב אֶת הַכֵּל.

בְּאוֹתָם רָגַעִים שֶׁל הַפְּרֻדָּה, אֲמָא שְׁלִי לֹא הֵיטָב אֲתָנָה, אֲנִי יוֹדַע הֵיכֵן הִיא הֵיטָב. הַנְּאֻצִּי מִשְׁךְ אוֹתִי כְּמוֹ סְמָרְטוּט וְאֲנִי זְעָקָתִי מִפִּחַד וּבְהִלָּה, אֲבָא שְׁלִי רֹחַם עָלַי וְהַחֵל לְתַפֵּס אוֹתִי אֲחִיוֹתַי לֹא לְתַת לְרוּצָחִים לְקַחַת אוֹתִי מִפְּנֵי. אֲךָ הַנְּאֻצִּי שֶׁמִּשְׁךְ אוֹתִי צָעַק עַל אֲבִי וְיַעֲטֵב בּוֹ וּמִשְׁךְ אוֹתִי בְּחֻזְקָה.

« המשך המעשה בעמוד ד' »

• הרה"ג ר' אליהו קאהן שליט"א
משגיח דרשיבתנו •

שערי תפלות ודמעות

'מיים שנקרב בית המקדש נגעלו שערי תפלה ושערי דמעות לא נגעלו' (ב"מ טו). עלינו להבין מהו נגעלו שערי תפלה, הרי אנו יודעים ששום תפלה לא שבה ריקה? ועוד, מהו הכח של שערי דמעות שבהם לא נגעלו? אלא, שבבית המקדש היה גלוי שכינה קנה, שגרום לעם ישראל לראות באמונה מוחשית שאכן כל תפלה לא שבה ריקה, ובכח האמונה הזו היו פותחים את פיהם להתפלל ולשית את לבם לפני ה'.

אבל מאז שנקרב בית המקדש, וגש וידית הדורות, כבר איננו זוכים לראות באופן מוחשי שאכן כל תפלה לא שבה ריקה, ולכן אנו כנביכול נגעלים את פינו מלהתפלל, פינו שנסטרה לנו האמונה בכתה של התפלה, וגם תפלה שהיא כמזונת אנשים מלמדה עלי אמונה, לא בהכרח שהיא מתקבלת, וקבל על דאבריו, שאם היינו מתפללים מתוך אמונה שלמה ומבקשים וזוהקים מקורות לבנו אל ה' שיגאלנו, מיד היינו נגאלים, כמו שביציאת מצרים נאמר: 'ותעל ונתעם אל האלקים'.

ומסבה זו 'שערי דמעות לא נגעלו', פינו שאדם שמסגל הוריד דמעות בתפלתו, זה מוכיח בנדיאות על האמונה המוחשית שרכש בלבו, שמאמין שהקב"ה שומע ומאזין לתפלתו ומונה וסופר את דמעותיו, ושומר אותה בבית גניזו עד ליום בו נגה ונראה גנקמת ציון ובגנינו ורושלים, במהרה בגמינו, אמן.

תנאי כושל

אלא שאחרי שהם שמעו את התוכחה הקשה מפי משה, הם טכסו עצה בנפשם כיצד להפלט מהבושה הגדולה הזאת ונגשו אליו ואמרו שהם יצאו בראש המלחמה, מה שלא התבוננו לכה מעיקרא, כמו שזכר בלשון הפסוק: 'ונגשו אליו ויאמרו... ונאנחנו נתחלץ ונשיב לפני בני ישראל', שזכר שפעת הם נגשו בעצה חדשה.

ופיהם הנשיל אותם שאמרו: "לא נשוב אל פתנו עד התנחל בני ישראל איש נחלתו", פי נחלת הארץ היתה למשה שבע שנים ונספות אחרי שבע שנות המלחמה, ובמקו של הארבע עשרה שנה הללו צערו את נשותיהם ובניהם שזשאריו פיתומים וכאלמנות, ובמקו של השנים הללו בטלו מפריה ובריה.

ומשה רבנו לא הסכים אתם עם ההחלטה הזאת, כמו שמוכח שפאשר משה שמע את דבריהם, הוא אמר: "אם תעשון את הדבר הזה אם תחלצו לפני ה' למלחמה... והיתה הארץ הזאת לכם לאחזה", שפכה הוא מזכיר רק את התנאי שיצאו חלוצים בראש המלחמה ולא הזכיר כלל את התנאי השני שלא ישובו לבתיהם 'עד התנחל איש נחלתו'.

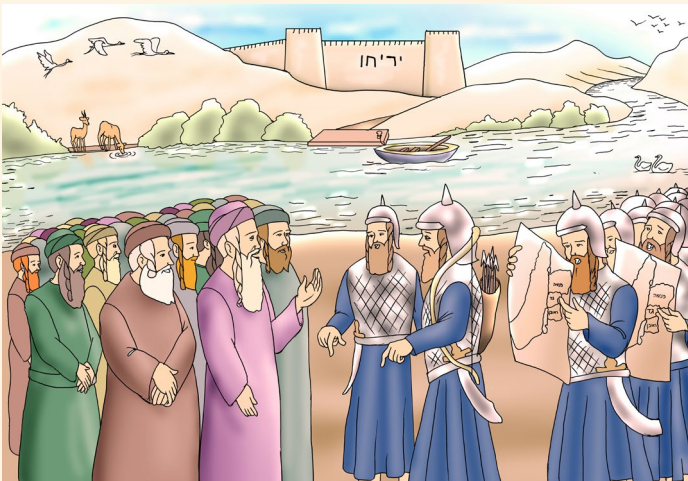
כמה צדקו דברי משה

פי ההחלטה הזאת שהם החליטו שלא לשוב למשפחתם עד התנחל איש אחוזתו היתה לחנם, שהרי לא היתה ככה כל תועלת שהם נשאו בארץ בזמן שהיושע חלק את הארץ לשבטים, שהרי הם לא סיעו לו בזה, ומההחלטה הזאת היה נגר

הנה פאשר בני גד ובני ראובן הסבירו שהם רוצים לצאת בראש המלחמה, משה רבנו כביכול חוזר בו ומקבל את דבריהם בריצון, ולכאורה קשה מאוד, אף יתכן שבתחלה משה רבנו מוכיח אותם מיד, ובלא אצל בנות צלפחד מצינו שגם הן בקשו נחלה ובלשה אמר להן "עמדו ואשמה מה יציה ה' לכם", ואלו כאן, אצל בני גד ובני ראובן שבקשו נחלה, משה רבנו הוכיח אותם בדברים קשים, וכביכול נראה שפאן משה רבנו לא שאל את ה' האם הצדק עם בני גד ובני ראובן או לא, וגם לא שאל אותם בעצמם מה רצונם באמת, האם רצונם לצאת ראשונים במלחמה, אלא מיד הוכיח אותם בתוכחה קשה כל כך, לפני ששמע את דבריהם, שפונתם לצאת בראש המלחמה, כמו שהם אמרו לאחרי מכן?

אלא שעלינו לדעת מה שאמרו חז"ל (מובא ברש"י במדבר י"א): 'אין משה אומר פלוס מלבו, אלא מפי הגבורה' וכל מעשיו של משה - היה על פי ה' (אורי"ב ג, ו), ואם כן, פינו שהוא הוכיחם, בנדיא היתה זו תוכחה אמתית, והנה פאשר משה רבנו שמע את טענתם, הוא הבין את רצונם האמתי להשאר מעבר לירדן מהסבה שהם קשורים ומחבבים את ממונם ואת צאנם ובקדם, ומלשה רבנו ידע שפונתם מעיקרא היתה להשאיר מעבר לירדן ולא לעזר כלל לאחיהם במלחמה, ועל כך הוכיח אותם קשות, על שהם קשורים לממונן שלהם וימדעדיפים את ממונם יותר מלעזר לאחיהם ויותר מעבודת ה' שיכולים לרכש בארץ המקדש בקרבתם אל ה' וישע בו נון ועל זה אכן היה ראוי מה שמושה הוכיחם.

הקרבה או הטעיה?

על כך במאמר: 'תוכחה מדיקת מעבד ה' ובמאמר: 'לעזר? קדם כל בבית!'

בציור שבכותרת הגליון: הושע מחלק את הארץ לשבטים. ובני גד ובני ראובן נשארו בארץ ישראל בכל שבע שנות חלוקת הארץ בנוסף לשבע שנות פבוש הארץ.

האם בקשתם של בני גד ובני ראובן להשאיר בעבר הירדן היתה בקשה נכונה?

על כך במאמר: 'אל תנו ליצר להטעות אותך'

בציור שלפנינו: בני גד ובני ראובן נגשים לפני משה פאשר בידם תכנית מסדרת ומראים לו את המקומות שהם דורשים לנחלה, ומשה רבנו מוכיח אותם על כך בלשונות חריפים מאוד. שהם תרבות אנשים חסאים והם חוזרים בכך על חטא הכנרגלים ועוד כהנה וכהנה תוכחות קשות.

מדוע משה רבנו הוכיח אותם על כך, מבלי לקרר תחלה האם כונתם לצאת בראש המלחמה? והאם אכן בני גד ובני ראובן עשו מעשה נכון בכך שהתאמצו להשאיר בארץ ישראל עד סוף חלוקת הארץ לשבטים?

פניני הלכה

• הרה"ג ר' יוסף מאנדל שליט"א ר"מ בשיבת ציון •

שיור אמה על אמה (ב)

כתב המג"א (סי' תקס סק"ג) בשם הש"ך ה', שאותם התולים בגדי רקמה סביב כתלי ביתם, ושירי גם כן אמה על אמה. וכתב התוספת חיים על ח"א (כ"ל קלו קע"ד א), שאם מדביק על כתלי ביתו ציורים נאים, צריך גם בהם לשיר אמה על אמה.

ודנו הפוסקים לגבי אדם ששד את כל ביתו בסידי לכו, וירצונו לצבע בצבע שחור בגדל אמה על אמה, המג"א (שם) כתב בשם הלבוש והש"ך ה"ה שאין לעשות כמותם שצובעים את האמה על אמה בצבע שחור, מפני שהוא ציור לנוי. וכדבריו כתב גם הבאר היטב (סק"ג), העשרת זמנים הביא טעם לדבר, שהשחור מיפה את הבגון, ועל כן צריך להניח אמה על אמה מקלל כדי לגנות הבגון, ומתוך כך יזכר את החרבון בשברון לב (ויע"ב ב"מ מש"כ ב"ה).

על כל פנים, המשינה ברוחה כתב (סק"ג), שיש המקליו לצבע את האמה על אמה בצבע שחור וכותביו על זה יזכר להרבה, והסו"פ על כך בשער הציור (סק"ג): נראה שאין למחות ביד המקליו, אחרי שהאלה רבה הביא בשם האגדה סמוך להמקליו בזה, וע"ז עוד.

לו, אלא ללבש עו של אמונה והכנעה ולא יקפיד, אלא יאמין שמאית ה' לא עו הצער מחברו וכמו שאמרו דוד מלכנו על שמעי שקללו והשפילו אותו בבזיונות קשים: "ה' אמר לו קלל", וכן יזכר לחיים מתקמים, שה' יצליח אותו בכל מעשיו ידיו ובכל עניניו עם בני אדם.

הידון לטובת צאנם, לכן הם מוכנים לבטל עוד שבע שנים ולצער את משפחותיהם לחנם, וזאת בשביל להראות שהם מוסרים נפש מאד בעד השבטים, ובכך להסיר מעליהם את התוכחה שמשנה רבנו הוסיף שלא אכפת להם מאחיהם, וכל זאת כדי שייקלו לקבל את ערי עבר הירדן לטובת ממונם ללא שום ערעור.

כמה צדק משה בתוכחתו כלפיהם, כי מהמעשה הזה שעשו היה נכר שאפילו לא חשבו להם להיות סמוכים לקברו של משה, שהרי אם זה היה חשוב להם, הם היו חוזרים מיד אחרי המלחמה לבריתם.

אלא נכר מהמעשה הזה כמה חשוב להם ממונם, שמרב שהם חפצים לחלל את הערים שבעבר

לעזר? קדם כל בבית!

שעליו להשיקיע יותר בבניו שהם ההון הנצחי שלו, שכן הבן מזהה את אביו לחיי העולם הבא.

ומשה רבנו, בתוכחתו הקשה לבני גד ובני ראובן, למדנו לדורות, שרב הפעמים פשע אדם בא לשאל ולהתיעזר, הפניע שלו הוא מצד היצר הרע שבו ויתכן שהוא מציג את בקשתו עם מטרות רוחניות ואפילו יתכן שהוא מבקש לעשות חסד וזכוי הרבים והפניע שלו הוא ההתכבד על ידי כך ולהתגאות בעיני חבריו.

הנוטל עצה אינו נכשל

נמצא, שהיסוד הנלמד מפרשת בני גד ובני ראובן הוא מדת הפניעה, להתיעזר על מעשיו עם גדולי ישראל האם הוא לא טועה, ולא יסמוך על עת עצמו. וקבל בהכנעה את התשובה שהחכם משיב לו, גם היא בדרך תוכחה פתוחת משה לבני גד ובני ראובן, כי אם לא תהיה לו את מדת ההכנעה לפני החכמים, הרי שגם אם הוא יצא למה שהחכם הורה לו - היצר הרע שבו ישוב בפינים הקרובים להטעות אותו בענין אחר.

וכמו שמצינו במרגלים, שאף על פי שהיו צדיקים גדולים, נכשלו במחלוקת על ה' ורק יהושע וכלב שהיתה להם מדת ההכנעה זכו להציל מהמחלוקת הרעה הזאת, וחו"ל אומרים: בטל רצונם מפני רצונם כדי שייבטל רצון אחרים מפני רצונם, וכלול בהם גם שלא להקפיד על שום דבר שאחרים עושים

מעשה שארע עם עסקן חשוב שהציל את תייהם של יהודים רבים ותפסו אותו במעצר בית ועל כך אפשר להמליץ את הפסוק "נצר חסד לאלפים", אדם שעושה חסדים רבים, מכרח לסבל בזיונות של "נשא עון ופשע", ישיש על עצמו בזיונות שהוא כנכול חוטא ופושע, וכן "וחטאה ונקרה", הוא אזכה להתנקות ולהזדקף לפני ה'.

אלא שאשתי ספרה, שבימים שהיו נעצר במעצר בית, רק אז היא הרגישה שהיא קבלה את הפעל שלה לבית, פי עד אז היא היתה מכרח לצאת ולהעדר תמיד מביטו, והדבר מלמד אותנו להתרחק שלא להיטיב רק בחוץ, ואלו בבית לא להיטיב פמדת הצרף.

ההון הגדול שלך בבית!

ידבר זה מצינו בדברי חז"ל (בבב"ר כ"ב, ב) שבני גד ובני ראובן דאגו למקנה שלהם לפני שדאגו לבניהם ובנותיהם, ועוד איתא במדרש (קהלת ר"ב ה"י): "עשר שמור לבעליו לרעתו" זה בני גד ובני ראובן, והדברים נוראים ביותר, שאם בני גד ובני ראובן הצדיקים טעו בזה, על אחת כמה וכמה שהמדה הזאת נמצאת אצל כל אחד מאתנו, שאדם אוהב את ממונו ומסגל לסייע לחוץ לארץ למשק שנים רבות כדי לצבור לו הון רב ואינו חושש לעזוב את משפחתו בוודים ללא אבא הדואג ומשגיח עליהם ברחמינות ובגשמיית, ונמצא שהוא מעדיף לצבור הון לחיי שעה, בעוד

הצער והתקוה שבחרבן

מקצה מהקרבנות שהקריבו בלא פגנת הכרת הטוב והודאה לה', שהיא תכלית הקרבנות, כמו שהקב"ה אומר: "האוכל בשר אברים ודם עתוים אשתה... זבח תודה יכבדני".

והחומר שנוצר בשבעה עשר בתמוז מלפדת אותנו להזהר שלא לפרץ את חומות לבנו במחשבות לא ראיות, ושלא לפרץ את שלות נפשנו כעם על הזולת.

ולפי זה יבאר, שעקר הצום שאנו מתענים בארבעת הצומות הוא בכדי שאנו נשוב בתשובה על כך שאין לנו את ההתבוננות בחסדי ה' הנפרים דרך אברי הקרבנות. וכן על כך שאנו בוקעים מלבנו פעם גדול נגד הזולת על דברים שעשו לנו נגד

להעלות להם חזיר על גבי המזבח, למד שאין לקב"ה תועלת מקרבנות שגורמים רק פמנות אנשים מלמדה, שחסרו זה מרזם בחזיר שפורה את טלפיו ואומר ראו שאני טהור (ויק"ר י"ג), וכמו שהנביא ישעיה מוכיח את העם בשם ה': "ענו כי נגש העם הזה כפיו ובשפתיו כפדוני ולבו רחוק ממני ותייה יראתם אתי מצות אנשים מלמדה".

העזייע הגדול

ומספר בגיב"א (ב"מ שם), שבאותה שעה שהחזיר נעץ את צפרניו בחומה, והדענעה ירושלים ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, והפריש בה היא בעקר על צדיקו ירושלים שלכם הודעע עד מאד, מפני שראו מכה כמה הקב"ה לא היה

ימי עשרה בטבת, שבעה עשר בתמוז ותשעה באב, הם ימי צער לעם ישראל, ועם ישראל צמים בהם מאכילה ומשתה, ולכאורה מזה התועלת לצום, הרי בית המקדש כבר נחרב והצער שארע כבר ארע, ומה התועלת לצום?

אלא שבי"ז בתמוז בטל התמיד (תענית כ"ח), פי הגאים העלו יהודים חזיר במקום כבש והוא נעץ את צפרניו בחומות ירושלים (ב"מ פ"ב), ובכך היתה רמזה תוכחה לכהנים הצדיקים שהקריבו קרבנות על גבי המזבח בלי פגנה של הכרת הטוב לה' - דרך התבוננות באברי הבהמה ובהם הבהמה הפזיירים את החסד של דמנו ואבריו הכריאים - וכיון שלא עשו כן, הקב"ה שם בלב האויבים

עצות מתוקות

בימי ביו המצרים גזרו חז"ל לנהוג חלק ממנהגי אבולות ולעטם בשמחה, אך אין כוונת חז"ל שאדם יהיה שרוי בעצבות, כי מדת העצבות אסורה תמיד, ובית המקדש עצמו נחרב מפני מרת העצבות. שעל ידי זה כאו לפגוע בחבריהם ולשנאתם. כי אדם שמר לו בלב, הוא מצער הקלות באות "תחת אשר לא עברת את ה' אלךך בשמחה ובטוב לבב".

ומצינו (ספוט בד): שבאשר רבי עקיבא ראה את בית המקדש בחרבנו, הוא שחק פינו שחשב כבר על הנחמה, ולמעשה, אמנם עליו לנהוג במנהגי האבולות בימי ביו המצרים, אבל יש להזהר שלא לאבר את מדת השמחה בעבודת ה', כי היא התרופה והאמצעי לזכות לבנו בית המקדש.

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, ראה נא בענינו, כי זה כבר ארך ימים ושנים רבות שאיננו זוכים לקום את הפרשיות הרבות שצויתנו בתורתך על מצוות הקרבנות, שעל ידם אנו צריכים לבא לאהבה עצומה אליך, כאשר מתבוננים באברי הקרבנות וזוכרים מכך את חסדך שנתת לנו כאילו אברים בריאים בגופנו, ועתה "נותרה בת ציון סכה בכרך כמלוכה במקשה כעיר נצורה", ואין לנו על מי להשען אלא עלך לבד, ואלך לבד ענינו תלויות, עד שתחננו ותוציאנו מנלות לגאלה שלמה במהרה בימינו, אמן סלה.

"ופרו מתוק לחיבי"

איזה מעשה עשו בני גד ובני ראובן, שנראה פאדיבות לב ובאמת אינו מעשה הגון?

הפתרון לחידה מונח בתוכן גיליון זה. ניתן לשלוח את התשובה לכתובת האי-מייל: 7885595@gmail.com או בהודעה קולית בקו 'קול מתיקות': 073-313-4395. בצירוף שם, כתובת טלפון | חוזכים מפרשת פנחס: משה גנס, בני ברק. הערשי' פריינד, ביתר

את כל מה שהוא ספר לי, שגם הוא זכה שהקב"ה האציל עליו מהודו ופדה אותו לחיים מגיא התפת על ידי ששמע את תפלתו.

בניו היו מרגשים מאד מהספור שכנראה היה חדש עבורם, וברוך ה' יציתי להניח לכל אחד מהם תפילין ולאחר מכן ללמד אותם לברך על האכל והשתיה שהגישו להם, בתקנה להמשך לזכות אותם הלאה ובכך לזכות את המנוח לכתת מחיל אל חיל ולהתענג בגן עדן. שיהיה מעשה זה לעלוי נשמתו של יהושע בן יצחק אייזיק ז"ל, יהי זכרו ברוך.

יעקב ישראל פ. מודיעין עלית

לשאננות, אלא קנים "אשרי אדם מפחד תמיד" ויחשש שלא ישתנה מצבו לרעה חלילה, ומתוך כך יפשפש תמיד במעשיו ויתקנס.

גם זה יעבר

וְדוֹקָא רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה רָאִי לְחַדֵּשׁ אֶת זֶה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא הָיָה זֶה שֶׁכָּבֵל סָבָל רַב וְנֹאֵד עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה אֶלְף תְּלִמִידִים וְהוּא לֹא נִשְׁבַּר מִכֶּה, אֲלָא הוּא הָבִין שֶׁאֵם הַקֶּב"ה עֲשָׂה לוֹ צַעַר גָּדוֹל כְּזֶה, בְּנֹדָאֵי הוּא רוֹצֵה לְזַכּוֹת אוֹתוֹ בְּתַלְמִידִים הַגּוֹנִים שֶׁאִירִי אֶת הָעוֹלָם, כִּפִּי שֶׁאֶכּוּן תְּהֵי בְּפִעֵל, שֶׁלְאַחַר מִכּוּן הוּא הַעֲמִיד חֲמִשָּׁה תְּלִמִידִים, הַמְּאֹרוֹת הַגְּדוֹלִים שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל.

וּמִכֵּאן יֵשׁ לַמוּד עֲבוּרָנוּ, שֶׁכִּפְאֵשׁ בָּהָה עַל הָאָדָם צָרָה וּמִצּוּקָה כֹּל שְׂחִיא, יִכּוֹפֵךְ אֶת רִאשׁוֹ וְיִכְנַע לְהַתְהַגֵּת ה' שְׁעִמּוֹ, וְיִדַּע שֶׁבְּנֹדָאֵי הַקֶּב"ה יִצְיֵא אוֹתוֹ מֵאֶפְלָה לְאוּרָה, וְכֵל צָרָה שֶׁבָּהָה עַל הָאָדָם, יִדַּע שֶׁאֵם הַקֶּב"ה הִבִּיא לוֹ אֶת אוֹתָהּ צָרָה, בְּנֹדָאֵי הוּא יוֹכֵל לַעֲבֹר אוֹתָהּ בְּהַצְלָחָה, וְלֹא יִחָשֵׁב שְׂאִינוֹ מִסָּגֵל לְהַתְמוּדָד עַם אוֹתָהּ צָרָה, אֲלָא יִכְנַע תְּמִיד לִפְנֵי ה' בְּכָל צַעַר שֶׁבָּה עָלָיו וְיִזְהַר לְהִנְשֹׂע.

יצוננו, וכאשר נתקנו את דרכינו, מיד ישוב ה' וירחמנו וינקה לביאת משיח צדקנו ולבנינו בית קדשנו ותפארתנו, אמן.

אם יש צער בנודאי תהיה שמחה

ואמנם בימים אלו ארעו פרעניות לעם ישראל, אבל עלינו לקבל מנה חזק, כמו שהמקרא מספרת על רבי עקיבא, שבאשר ראה שעולים היוצאים מקדש הקדשים ומיעדים על הררן הפואב, הוא דוקא שחק, ותבריו התנאים תמהו עליו ואמרו לו מידע אתה שוחק? והוא השיב להם שהמראה הזה המוכים על הררן מזכיר לו דוקא דברים משמחים, שכן אם התקיימה הנבואה של הררן, הרי שהנבואה הבאה שצריכה להתקיים היא נבואת הגאולה.

וזהו יסוד עבודנו, שבכל זמן שאנחנו רואים שאיבי ישראל מוכשים להזיק לנו וכן בכל עת צרה שבאה על האדם, עלינו להבין מנה שבנודאי הקב"ה מכין לנו צעת דברים משמחים, ולעמת זאת, פאשר אדם מרגיש שהכל טוב לו ומתענה בשורה ללא שום צער, עליו להזהר שלא להקנס

עברת חיים מרירים כמוני?

התרגשתי מאד מהדברים שלו ואמרת לי: 'הדברים שלך נגעו ללבי, אני מצטרף בצער שלך ומצד שני אכן נחמת אותי, אבל תרשה לי לומר לך משהו'. יהושע אמר: בנודאי אני אשמח לשמע אותך' והביט בי בסקרנות, אמרת לי: 'דע לך שהקב"ה לא מתאשם משום יהודי וזה כלפי כל יהודי, ואתה בפרט יכול להבין את זה, אחרי שראית כמה ה' אוהב אותך ששמע לתפלה הטהורה שלך ודאג להציל אותך לחיים מגיא התפת'.

היושע אמר לי: אני נטול מכל סממן יהודי, ואיך יתכן שבכל זאת ה' חפץ בי? כתשובה לדבריו, החלטתי להקריא לו פסוקים מתוך התהלים המעידים על דוד מלך ישראל, איך גם הוא עבר זמנים קשים והתחזק בכל כחו בה' אלוקיו, וכששימתי, הבחנתי שדמעות נוצלות בעיני יהושע והוא אמר בקול מרגש: אולי תוכל לזכות אותי במשהו טוב, מיד פתחתי את תיק התפילין שלי והצעתי לו להניח תפילין, הוא שמח לקום את המצוה הקדושה הזאת, וכך בלב הספקתי לדבר אתו דברי אמונה ויראת שמים.

יצרתי אתו קשר יומימים שלאחר מכן דאגתי להביא לו כפה וציצית, לאחר כשבועים הוא חזר לביתו ומאז הוא זכה לחיות כיהודי כשר עד ליום שבת פרשת פנחס (בשנה זו - תשפ"א), שבה הוא השיב את נשמתו ליוצרה.

כשבאתי ללויה שלו, בניו נתנו לי להספיד אותו, והשתדלתי לחזק את הבנים שלו ביראת שמים עד כמה שיכלתי, ועלה ברגעיו דבר מעגון לומר להם, שבפרשת פנחס שבה הוא נפטה הקב"ה מצוה את משה רבנו להאציל מהודו על יהושע בן נון, והשם של אביהם הרי 'היושע', וספרתי להם

המסוד מתיקות הניסים של הנהלה שלהם, והניחו אותי ליד פח האשפה, ברגע שנסיתי לקום, הנאצי תפס אותי בכח חזק והניח אותי בתוך פח האשפה. הפח היה קטן מלהכיל אותי, אבל הוא עשה את זה כדי להשפיל ולהשתק אותי.

בתור ילד הבנתי שעלי לשתק כדי לא לגרם לעצמי נזקים קשים יותר. באותם רגעים נוצרתי באמונה שאבא שלי למד אותי, ואמרת בלחש את הפסוק: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", לאחר מכן אמרתי לה: רבנו של עולם, בבקשה תן לי לחיות.

מיד כששימתי את התפלה שלי, נכנס לחדר אדם אחד שפנראה הזמן לשם על ידי הנאצים, והנאצי אמר לי: קח אותו מפה מהר, סוף סוף נתפטר מהיהודי המלכלך הזה. באותם רגעים הרגשתי הרגשה מיוחדת שלא הרגשתי כל ימי חיי, היתה זו הרגשה של תענוג עצום, כמו שמשמים מלטפים אותי ואומרים לי: קבלנו את התפלה שלך.

האיש הזה נשלמים התברר לי שהוא היה בן לאמא יהודיה ודאג להציל נפשות יהודים וכשהנאצים גלו אותו, הם הרגו אותו על קדוש ה' לקח אותי לבית של גוי שהחביא אותי מפני הנאצים וקר עברתי את המלחמה ויצאתי לחיים, אבל לצררי, בבית של אותו גוי גדלתי כגוי לכל דבר ומאז אני מבין שה' כועס עלי ואין לי זכות להיות כשור אלו.

כעת, מסיים יהושע את דבריו, 'אני מאשפו כן בבית החולים ואני חושב הרבה מה תהיה אחריתי, שפראיתי אותך בוכה, חשבתני אולי אוכל לשמח אותך כשבניו כמה טוב לך שלא